

Uitnodigingsbrief

11 september 2025, Arnhem

Betreft: Samen werken aan een donkere Veluwe

De Veluwe is het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland, en daar zijn we trots op. Als Veluwse organisaties en gemeenten koesteren wij de Veluwe als kerngebied voor biodiversiteit en een topgebied voor recreatie en toerisme en een waardevolle leefomgeving. Het is uniek dat in een zeer dichtbevolkt land als Nederland nog een natuurgebied ligt dat zich qua kwaliteit en omvang kan meten met natuurgebieden elders in Europa. Samen met verschillende partners wordt hard gewerkt aan het beschermen van de natuur en toekomstbestendig maken van de recreatie en toerisme op de Veluwe. Daarmee zijn we goed op weg om het unieke karakter van de Veluwe te verstevigen.

Toch zien we dat er steeds meer kunstlicht 's nachts wordt gebruikt, met verstorende effecten op de natuur. En dat is zonde. We nemen allerlei maatregelen om de Veluwse flora en fauna te beschermen, maar een donkere nacht is voor veel soorten belangrijk. Denk aan nachtdieren als vleermuizen en uilen, en insecten als vuurvliegjes. Voor veel dieren en planten is het dus belangrijk als we donkerte op de Veluwe beter zouden beschermen. En ook voor ons: nachtelijke verlichting is verstorend voor de gezondheid en het bioritme van mensen.

Donkerte is tevens een landschappelijke kwaliteit. Heel Nederland is in cultuur gebracht en de verstedelijking neemt verder toe. Duisternis is zeldzaam geworden, en als we niets doen, zal de lichtvervuiling in dit gebied de komende jaren door ruimtelijke opgaven fors toenemen. Daar komen de mensen niet voor naar de Veluwe. Ze komen voor de rust, de ruimte, de donkerte, de stilte en het ongerepte. Mensen zoeken op de Veluwe een bijzondere beleving. Met donkerte kun je dat versterken. Als we de duisternis op de Veluwe niet meer kunnen ervaren raken we de sterrenhemel en een unieke beleving kwijt. Terwijl duisternis juist kansen biedt voor duurzame (natuur)recreatie, beleefplekken en georganiseerde donkertebeleving.

We laten ons inspireren door het project 'Donkerte van de Wadden', waar een heel aantal partijen zich verenigd hebben voor een donker Waddengebied: Natuur en Milieu Federatie Noord-Holland, Friesland en Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de provincies, gemeenten en ook vooral lokale ondernemers. Met nachtbelevingsplekken, uitleentelescopen, een ondernemersnetwerk, donkerte ambassadeurs, meetsystemen en samenwerkingen met scholen en onderwijsinstellingen is duisternis daar goed op de kaart gezet. En met succes: met jaarlijks ruim 300 activiteiten bereiken ze 10.000 deelnemers.

Wij zien daarom een meerwaarde in een grootschalige samenwerking met maatregelen en activiteiten die het ook hier op de Veluwe een succes kan maken. Wij willen jullie daarom uitnodigen om samen op te trekken om de Veluwe te verdonkeren. Dat begint met de uitnodiging om met ons een intentieverklaring te ondertekenen, waarin we aandacht vragen voor donkerte als kwaliteit van de Veluwe, en om binnen een jaar na de ondertekening binnen je organisatie één actie op te zetten die bijdraagt aan meer donkerte op of rond de Veluwe.

Met kleine stappen kun je al bijdragen aan aandacht voor donkerte. Denk aan het uitschakelen of dimmen van de verlichting in je eigen gebouw, op vakantieparken of bedrijventerreinen: goed voor de portemonnee, je veroorzaakt minder lichtvervuiling terwijl dat niet ten koste hoeft te gaan van veiligheid. Gemeentes kunnen met slimme armaturen, het dimmen van openbare verlichting en het anders aanlichten van gebouwen een boel strooilicht voorkomen. En natuurorganisaties kunnen met excursies en voorlichting meer aandacht vragen voor donkerte in de natuur. Zo kunnen we allemaal wat doen.

Toch denken we ook groot. Wij bouwen aan een integrale samenwerking tussen gemeenten, ondernemers, de recreatiesector, terreinbeherende organisaties en inwoners op en rondom de Veluwe. Met als doel het

beschermen van deze uitzonderlijke natuur, het versterken en uitbreiden van donkerte als kwaliteit van de Veluwe én het benutten van kansen voor educatie en recreatie. Met als grote ambitie het realiseren van een internationaal erkend Dark Sky Park in het Veluwe-gebied.

Laten we samen optrekken en de eerste stappen zetten richting een donkerdere Veluwe. En dat begint vrijdag 24 oktober met het ondertekenen van deze intentieverklaring tijdens de 'Nacht van de Veluwe'. Doe jij ook mee?

Namens de initiatiefnemers,

Danny Huizer
Wethouder
Gemeente Apeldoorn

Eva van Esch
Wethouder
Gemeente Arnhem

Annemiek van Loon
Wethouder
Gemeente Epe

Paul Hofman
Wethouder
Gemeente Rheden

Frans Davelaar
Directeur
Natuur en Milieu Gelderland

Lennard Jasper
Directeur
Stichting Behoud Veluwsch Landschap